

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

Kalbėjimo įskaitos užduotys (egzaminuotojo ir vertintojo įskaitos bilietų rinkinys)

2012 m. balandžio 3 d. (pirmoji įskaitos diena)

PAAIŠKINIMAI:

- Kalbėjimo užduočių komplektą, skirtą 30 mokinių arba vienai vertinimo grupei, sudaro 2 kalbėjimo įskaitos bilietų rinkiniai mokiniams (vienas iš jų skiriamas ruošimuisi, kitas – atsakinėjimui) ir 2 kalbėjimo įskaitos bilietų rinkiniai egzaminuotojui bei vertintojui. Su jų turiniu egzaminuotojas ir vertintojas susipažįsta iki įskaitos pradžios.
- Ruošimosi patalpoje mokinys išsitraukia bilietą (lapą su įskaitos užduotimi) ir 20 minučių ruošiasi atsakinėti. Po 10 minučių kviečiamas ruoštis kitas mokinys (žr. Lietuvių valstybinės kalbos įskaitos vykdymo instrukciją), kuris išsitraukia bilietą iš likusiųjų. Baigęs ruoštis, mokinys palieka savo bilietą ruošimosi patalpoje (šį bilietą vykdytojas vėl padeda prie likusių bilietų), o atsakinėjimo patalpoje, pasakęs egzaminuotojui bilieto numerį, gauna tą patį bilietą.
- Mokinys apie perskaitytą tekstą turėtų kalbėti maždaug 5 minutes. Egzaminuotojas neturi trukdyti mokiniui atsakinėti ir tik tuo atveju, jei mokinys kalba pernelyg ilgai, gali atsakinėjimą nutraukti. Baigęs pasakoti, mokinys dar apie 5 minutes turi atsakinėti į egzaminuotojo klausimus.
- Egzaminuotojas užduoda mokiniui tris klausimus, pateikdamas vieną iš dviejų ar trijų (jei jie yra) variantų. Variantai atskirti / ženklų.
- Mokinio kalbėjimas vertinamas vadovaujantis Lietuvių valstybinės kalbos įskaitos programoje pateikta kalbėjimo vertinimo lentele. Vertintojas įvertinimą užrašo kalbėjimo vertinimo lape, kurio forma įdėta duomenų perdavimo sistemoje KELTSAS.

1 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. *Įvardykite teksto temą.*
2. *Papasakokite, apie ką rašoma tekste.*
3. *Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.*
4. *Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.*

TREMČIAI NEREIKIA DIDELIŲ APIBENDRINIMŲ

Jau šeštus metus iš eilės Lietuvos jaunimo organizacijų taryba rengia jaunimo ekspedicijas „Misija Sibiras“. 2011 metais jaunuolių iš Lietuvos ekspedicijos vyko į Tomsko sritį Rusijoje ir į Tadžikistaną.

Vienas pagrindinių ekspedicijos „Misija Sibiras“ tikslų – sutvarkyti lietuvių tremtinių kapines. Ekspedicijos Tomske dalyvio Karolio Kaupinio teigimu, visos aplankytos lietuviškos kapinės pasirodė šviesios, išlaikiusios sakralumą. Kapinėse ekspedicijos dalyviai dirbdavo po tris keturias valandas. Dažniausiai viską išvalydavo, aptverdavo kapines tvora, kad kertant taigą būtų gerbiama ta vieta, kur palaidoti žmonės, kad jos neužverstų medžiais, neužmestų šakų. Bet nesistengė visko naujai atkurti, pastatyti naujų kryžių.

Paklaustas, ar ekspedicijos dalyviai neįsivaikė beprasmybės, kad kažką sutvarkys, o po 10–20 metų taiga viską *suvalgys*, Karolis svarstė, kad svarbiausia tai, ką tvarkydami kapus jauni žmonės suvokė, kiek ilgai tai juose liks ir kaip plačiai jie gebės tai paskleisti. „Man pačiam iki šios ekspedicijos teko girdėti galybę patriotiškumo apibrėžimų, svarstymų, ar patriotiškumas yra vertybė apskritai. Bet Sibire aš juos visus pamiršau pjaudamas pirmą pušį. Man išliko tik tas tylus gebėjimas bet kurioje situacijoje įrodyti, jog mes, kaip lietuviai, kaip šitos bendruomenės atstovai, galime bet kada, bet kur ir bet kaip išgyventi, kad manęs niekas nepalauš. Principingas noras, jog būtent per tai mane identifikuotų.“

„Tremčiai, man regis, nereikia labai didelių apibendrinimų“, – sako Karolis. Tremtyje nebelieka žodžių, supaprastėja moralinės kategorijos. Išlaikyti tam tikrus asmeninius principus, bendruomeniškumą, badu mirštant paskutines jėgas atiduoti tam, kad sukaltum kryžių ir dar suapvalintum jo galą – tai itin patriotiška. Pačiam žmogui gal net gerai ir neapmąstant, kas jam yra Lietuva ir lietuviybė, tiesiog žinant, kad jo kaime, iš kurio jį čia atvežė, visą laiką darė taip – likti ištikimam savo sielos ir sąžinės principams. Ištikimumas principui, elgesiu, kurį nulemia bendras socialinis gyvenimas, kultūrinis istorinis palikimas – iš to išryškėja patriotizmas.

Važiuojant į Sibirą žodis „misija“ atrodo keistas. Dabar susiformavo aiškus supratimas, kad misija nėra tik ekspedicija, misija – tai tolesnis kalbėjimas apie ją. Nors kalbėti apie tai yra sunku. Sunkiausia misija – kalbant su jaunais žmonėmis sugebėti neprimesti savo nuomonės, o paskatinti žmogų pagalvoti: kas iš to, kas iš to šiandien? Kokias išvadas reikėtų pasidaryti šiandienei Lietuvai?

Į Sibirą išvežė daug žmonių, kurie buvo labai skirtingi, o sugebėjo ten išgyventi besilaikydami vienas kito. Visų totalitarinių valstybių vienas pagrindinių principų – išnaikinti kiekvieną žmogaus sąsają su bet kuo, padaryti jį mankurto*. Šiandien irgi yra veiksmų, kurie žmogų atskiria, kad jis nejaustų jokio bendrumo su savo aplinka, šeima, neturėtų gimtosios vietos, nebesuprastų, kas jis toks, ko jam, kaip žmogui, niekas negali pakeisti.

Jeigu tęsdami misiją jos dalyviai sugebės apie tremtį šnekėti taip, kad žmogus pajustų esantis branduolio, vadinamo Lietuvos visuomene, dalis, kuri negali egzistuoti be branduolio, o branduolys – be jos, tai ir bus vienas didžiausių ekspedicijos pasiekimų.

Pagal Agnę Markauskaitę

* *Mankurtas – žmogus, nežinantis savo tėvynės, tautos, giminės, pamiršęs, ką žinojo, ir nenorintis apie tai žinoti.*

Klausimai mokiniui

1. *Ko jauną žmogų moko jo tautos istorija? Kodėl?*
2. *Kokie reiškiniai mokykloje galėtų skleisti patriotizmo idėjas? Kodėl?*
3. *Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Ištikimas savo principams būsi tik suvokęs, kas esi.** Savo nuomonę pagrįskite.*

2 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

VIENA IŠ SVAJONIŲ – MOKYTIS KEMBRIDŽE

Baigusi vienuolika klasių Vilkaviškio „Aušros“ gimnazijoje, Beata Vekeriotaitė iškeliauja mokyti į koledžą Honkonge. Ten per dvejus metus ji įgis tarptautinio bakalaureato diplomą.

Septyniolikmetė mergina pasakoja atsitiktinai sužinojusi, jog pasaulyje egzistuoja jungtiniai pasaulio koledžai ir kasmet vienuoliktokams vyksta konkursai studijuoti įvairių šalių koledžuose. Paskatinta auklėtojos, ji nutarė dalyvauti konkurse. Konkursantams reikėjo parašyti rašinį apie vertybes, teko susirinkti rekomendacijų, nusiųsti mokymosi rezultatus. Tai padariusi, mergina gavo kvietimą į pokalbį, o vėliau – ir į antrą. Paaiškėjo, kad pavyko ir ji keliaus į Honkongą.

Beata koledže mokysis šešių dalykų: aukštesniu lygiu anglų kalbos, matematikos, biologijos, chemijos, o pagrindiniu lygiu – kinų kalbos, verslo ir vadybos. Septyniolikmetė džiaugiasi, kad koledže itin didelis dėmesys skiriamas savanoriškai visuomeninei ir kūrybinei veiklai. Studentai po paskaitų gali jungtis prie orkestrų, dainų kolektyvų, mokyti groti tradicinę kinų muziką ar imtis kitokios kūrybiškumą skatinančios veiklos. Nemaža laiko skirta aktyviai veiklai – galima rinktis nuo džiudo iki plaukimo užsiėmimų.

Dar vienas dalykas, ko neteko matyti jokiaje kitoje šalyje, – savanoriavimas, paslaugų teikimas. Tai gali būti ir pagalba mokyklose, darželiuose, senelių namuose, būna, jog žmones reikia mokyti anglų kalbos ar padėti kolegoms bendrabutyje. Beje, bendrabutyje, kuriame gyvens Beata, taip pat pasiskirstoma veiklos sritimis. Tarkime, kai kurie studentai apmokomi teikti pirmąją pagalbą ir padėti slaugytojoms, kiti padeda mokyti kolegoms.

Tai – tik pavyzdžiai, nes užsiėmimų koledže siūloma itin daug. Smagu, kad ten neskatinamas „kalimas“, akcentuojamas žmogiškųjų savybių ugdymas, bendruomeniškumas, tarpkultūriškumas. Peržvelgus programas, atrodo, kad mokslas bus įdomus, lavins mąstymą ir „neįspraus į rėmus“.

Paklausta, kodėl savo ateitį sieja su tiksliais mokslais, Beata papasakojo, kad prieš dvejus metus manė studijuosianti politologiją ar tarptautinius santykius. Tačiau po apsilankymo Vyriausybės posėdyje, ji suprato, kad negalėtų būti politike. Tada ir pradėjo domėtis gamtos mokslais, biochemija. Įstojo į Jaunųjų biochemikų mokyklą, lankėsi laboratorijose, atliko nemaža praktinių darbų – šis mokslas ir veikla merginai patiko. Ji, suprantama, įsiklauso ir į ateities prognozes, kad ši specialybė perspektyvi, tai dar labiau stiprina norą studijuoti biochemiją. Specialybės perspektyvos jai atrodo svarbios, bet, pasak Beatos, renkantis specialybę svarbiausia, kad ji patiktų. Merginos nuomone, gerų specialistų visada reikės, nesvarbu, kokią profesiją pasirinksi. Geras specialistas bus paklaustus bet kurios šalies rinkoje.

Mergina tiki, kad baigusi studijas tikrai turės ką veikti. Beata sako: „Esu nusižiūrėjusi įvairių studijų programų. Viena mano svajonių – mokyti Kembridže. Jei ten nepriims, bandysiu stoti į Jungtinių Amerikos Valstijų universitetus. O dirbti norėčiau Lietuvoje, nes čia savi žmonės, gimtoji kalba, labai patinka Vilnius. Kuriasi čia mokslo slėniai, tad po šešerių metų, kai turėsiu ir bakalaureato, ir universiteto diplomą, norėčiau grįžti ir daryti gera Lietuvoje.“

Pagal Kristiną Urbaitę

Klausimai mokiniui

1. Kas svarbiausia renkantis profesiją? Kodėl?
2. Kas galėtų paskatinti bendruomeniškumą jūsų mieste ar miestelyje? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Tik dirbdamas savo šalyje gali būti jai naudingas.** Savo nuomonę pagrįskite.

3 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

GENŲ LOTERIJA: ATSITIKTINUMAI IR DĖSNIAI

Kokios bus vaiko akys, jei tėtis rudakis, o mama mėlynakė? Ar sūnus paveldės tėčio aukštą ūgį, o dukra – grakščią mamos figūrą? Tokių klausimų neretai kyla būsimiems mažylio tėvams. O vienas pirmųjų giminaičių klausimų gimus vaikui būna: „Į ką jis panašus?“

Į tokius klausimus gali atsakyti genetikai. Apie šią mokslo sritį pasakoja Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Medicininės genetikos centro gydytojas Algirdas Utkus: „Genetika – mokslas apie paveldimumą. Tai itin perspektyvi mokslo šaka, tirianti paveldimąsias žmogaus savybes ir įvairias patologijas molekulių lygmeniu. Genetikai nesutinka su posakiu, esą svarbu tik žmogaus vidus, o ne išorė. Mums labai svarbi būtent žmogaus išvaizda. Visada pacientą apžiūrime ir įvertiname, kaip kas atrodo. Jeigu išorėje yra daug nukrypimų, tai ir viduje gali būti bėdų, – teigė A. Utkus. – Genetikos mokslas, žinoma, gali paaiškinti, kodėl atžalos panašios ar nepanašios į tėvus. Kiekvienas vaikas iš gimdytojų paveldi po 50 procentų genų.“

Tačiau paveldimi genai nėra lygiaverčiai: kai kurie yra dominuojantys, tad nustelbia kitus. Todėl vaikas bus panašesnis į tą gimdytoją, kurio genai dominuoja. „Rudos akių spalvos genai dominuoja mėlynų atžvilgiu. Todėl jeigu vienas iš tėvų yra rudakis, tikėtina, kad vaikas paveldės rudas akis“, – aiškino A. Utkus. Tačiau visiškai šia rudų akių „stiprybe“ tėvams pasikliauti neverta, nes, pagal genetikus, esą ir užslėptų genų klastos. „Genetikai tai gali puikiai paaiškinti. Taip gali būti, jeigu abu tėvai turi mėlyną akių spalvą lemiantį geną“, – aiškino A. Utkus.

Dominuojantis ir tamsią plaukų spalvą lemiantis genas. Vadinasi, jeigu vienas iš tėvų tamsiaplaukis, tokios pačios spalvos plaukus tikriausiai turės ir atžala. Garbanių genai irgi linkę nurungti lygių plaukų genus. Stipresnis yra ir tamsią odos spalvą bei aukštą ūgį lemiantis genas.

„Žmogaus išoriniai požymiai – odos ir akių spalva, ūgis, plaukai – nepriklauso nuo vieno geno. Juos lemia net keliasdešimt genų, todėl jei vaikas nepanašus nė į vieną iš tėvų, tai dažniausiai galima paaiškinti genų kombinacijomis“, – dėstė medikas. Vis dėlto gydytojas įspėjo: jei vaikas visiškai nepanašus nei į tėvus, nei į brolius ar seseris, tai gali signalizuoti, kad mažylis turi kokių nors genetinių pakitimų. Žmogaus išvaizdos įvertinimas yra vienas iš genetinio tyrimo metodų. Vien pagal veido bruožus, kūno sandarą medikai gali išvelgti nemažai genetinių ligų. „Mūsų, genetikų, profesinė liga – einant gatve įdėmiai apžiūrinėti žmonių veidus. O paplūdimyje genetikui atsiveria tiesiog aukso klodai tyrimams“, – juokavo A. Utkus.

Gydytojo teigimu, žmogus, kuris renkasi gydytojo genetikos profesiją, turi mėgti mokytis: genetikos srityje daug naujovių. Tuo gydytojo genetikos profesija ir patraukli: kiekviena diena pateikia iššūkių. Juk jų pacientai paprastai serga retomis ligomis. Diagnozės paieška dažnai užtrunka: naršymas specialiose duomenų bazėse, mokslinės literatūros skaitymas, pasitarimai su užsienio kolegomis, tyrimai, atliekami ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Kai šį darbą vainikuoja sėkmė, aplanko didelis džiaugsmas: juk taip galiu padėti šeimai, kuri atsakymo į savo klausimus ieškojo galbūt ilgus metus.

Pagal spaudą

Klausimai mokiniui

1. Kurios mokslo sritys ateityje bus itin svarbios? Kodėl?
2. Ar tobulėjantys moksliniai tyrimai gali padaryti žmogų laimingesni? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Norint pasiekti pažangos bet kurioje srityje reikia nuolat mokytis. Savo nuomonę pagrįskite.**

4 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

KELIONĖS AUTOSTOPU: NUOTYKIAI NEIŠVENGIAMI

Turbūt ne kartą esate svajoję aplankyti svečias šalis, susipažinti su jų kultūra, pasigrožėti dar nematytais vaizdais. Tačiau kišenėse švilpauja vėjai ir, rodos, visas keliones reikia pamiršti... Bet tik ne tada, kai pasirinksite tokį keliavimo būdą, kaip studentas Jonas. Dar būdamas moksleivis *autostopu* jis buvo nukeliavęs net į Italiją.

Daugeliui atrodo, kad *tranzavimas* – dar visai neseniai dienos šviesą išvydęs keliavimo būdas. Nieko panašaus. Jau septintajame dešimtmetyje hipiai aktyviai propagavo keliavimą *autostopu*. Tuo metu tai buvo menas, sportas ir – pasipriešinimas sistemai. Tokio keliavimo būdo prasmė keitėsi, bet tradicija išliko. Dabar vis daugiau jaunuolių vėl renkasi būtent šį keliavimo būdą.

21-erių metų Jonas *autostopu* keliauti pradėjo būdamas keturiolikos metų. „Pirmoji mano kelionė *autostopu* buvo labai keista. Su draugu nusprendėme *nutranzuoti* iki Vilniaus, iki ten statomo vieno iš pirmųjų dangoraižių Lietuvoje. Apibėgome keletą kartų aplink dar nepastatytą pastatą ir kelionė baigėsi“, – prisiminimais dalijosi Jonas.

Prabėgus dvejiems metams po pirmosios kelionės *autostopu*, vaikas nusprendė keliauti į Čekiją. Tėvai, kad ir nelengvai, pritarė vaikinuko sumanymui. Kadangi Jonas buvo dar nepilnametis, jie turėjo pasirašyti sutikimą, kad leidžia keliauti. Kartu vyko penkeriais metais vyresnė sesuo, kuri pažadėjo prižiūrėti brolių. Kišenėje turėdami tik tėvų duotus 100 eurų, jie leidosi į kelionę *autostopu*. „Pagrindinis mūsų tikslas buvo pasiekti Čekiją. Tai graži šalis. Visiems, kurie dar neturi *tranzavimo* užsienyje patirties, rekomenduočiau vykti į šią šalį, nes pasiekti ją – nesudėtinga. Beje, tuomet į Čekiją užsukome tik grįždami“, – juokėsi keliautojas.

Prie Lietuvos-Lenkijos sienos sustojo sunkvežimis, kuris jaunuolius nuvežė iki pat Slovėnijos. Ten jie praleido tris dienas, vėliau nusprendė aplankyti ir šiaurės Italiją. Juk ji buvo visai netoli. Tačiau nukeliavus iki Italijos, juos pasitiko ne itin malonus oras. Buvo prasidėjusios liūtys. Dvi savaites čia lijo be perstojo! Išvykusius iš Venecijos, Joną ir jo seserį sulaukė policija ir pareiškė, kad šiaurės Italijoje negalima *tranzuoti*. Jaunuoliai gavo baudą. Kadangi neturėjo pinigų sumokėti, pavyko su policininkais susitarti – keliautojus įsodino į traukinį, kuris nuvežė į Miuncheną Vokietijoje. Po tokių įvykių pagrindinis tikslas – namai. „Nors dar nukakome iki Čekijos, tačiau svajojome vien tik apie namus“, – apie pusantro mėnesio trukusią kelionę pasakojo Jonas.

Nuolat po Europą šitokiu būdu keliaujantis vaikas gali palyginti keliones *autostopu* Lietuvoje ir svetur. Jo manymu, lietuviai nėra linkę priimti *autostopu* keliaujančių žmonių. „Jie daug rečiau sustoja pavežti, o jei taip atsitinka, dažniausiai sustoja tie, kuriems praėityje teko *tranzuoti*, arba tiesiog meniškos sielos žmonės.“ O štai užsienyje sustoja beveik visi.

Jonas visiems *tranzuojantiems* pataria turėti vandens nepraleidžiančią palapinę, miegmaišį ir kilimėlį. Taip pat patartina įsidėti maisto iš Lietuvos. Svarbu turėti žemėlapi, kuriame būtų pažymėti visi keliai ir degalinės. „Žinoma, keliaujant praverstų mokėti vieną kitą kalbą“, – linksmai pridūrė vaikas.

Pagal Agnę Pakėnaitę

Klausimai mokiniui

1. Ar visi keliavimo būdai ugdo savarankiškumą ir plečia akiratį? Kodėl?
2. Kurių savybių reikia žmogui, keliaujančiam savarankiškai? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Nori pažinti save – keliauk!** Savo nuomonę pagrįskite.

5 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

RIMTOS VAIKIŠKOS ISTORIJS

Režisierės Giedrės Beinoriūtės filmus „Gyveno senelis ir bobutė“ bei „Balkonas“ skiria žanras ir tema, bet abiejuose svarbus vaidmuo tenka vaikystei. Dokumentinėje juostoje „Gyveno senelis ir bobutė“ (2007 m.) režisierės senelių tremties istoriją už kadro pasakoja maža mergaitė. Filme naudojami animacijos elementai atrodo tarsi piešti vaiko ranka. Vaidybinė juosta „Balkonas“ – pasakojimas apie dviejų vaikų draugystę.

Apie pagrindinius vaidmenis atlikusius vaikus režisierė atsiliepia ypač šiltai. Darbo su jaunaisiais aktoriais G. Beinoriūtė nevadina labai sunkiu. Bent jau filmuojant „Balkoną“ apsieita be ašarų. Nors reikalavimai jauniems aktoriams buvo tokie kaip ir suaugusiesiems: nuolaidų jiems niekas netaikė nei per repeticijas, nei prireikus pakartoti sceną. Kūrėjų nelepino ir oras: buvo šalta, o jiems teko vaidinti, kad yra vasara. Vaikai buvo labai kantrūs ir įsijautę į vaidmenis. „Net ir vėliau, kai buvo galima parodyti, kad šalta, vaikai prieš kameras nedrebėjo, jų lūpos nemėlynavo. Nors scenai koks padrebėjimas gal ir būtų pravertęs“, – šypsojosi režisierė.

Gal „kalte“ dėl naujausiuose filmuose atsiradusio vaikiško motyvo galima suversti jos širdyje gyvenančiam vaikui? „Tikiuosi, jog dar neišėjau pro vaikystės duris tiek, kad reikėtų sugrįžti ar brautis pro langus. Nėra tokio slenksčio, kurį peržengęs nebesei vaikas. Žmogus keičiasi, tačiau yra daug dalykų, kurių išmokstama vaikystėje, o vėliau naudojama visą gyvenimą“, – pastebėjo kūrėja.

Jau ne vienus metus G. Beinoriūtė yra „Vaikų linijos“ savanorė ir konsultavimo internetu programos koordinatorė. „Į „Vaikų liniją“ ėjau ne įkvėpimo ieškoti. Greičiau atlikti pilietinės pareigos. Man tas darbas atrodo labai prasmingas. Juk taip gali prisidėti prie sveikesnės visuomenės kūrimo“, – aiškino režisierė. Ji įsitikinusi, kad vaiko ir suaugusio žmogaus psichologija beveik nesiskiria. Dažnai net ir problemos panašios: kai kurios jų gimsta ir susiformuoja dar vaikystėje, o vėliau tampa kažkuo, ką nešiojasi suaugęs žmogus. „Norintiems pažinti save ir aplink esančius žmones tas darbas tikrai duoda daug. Bet vien dėl to tikrai nepuoli kurti filmo apie vaikus ar su vaikais. Gal apskritai su žmonėmis bendrauti tampa paprasčiau, kai juos pažįsti“, – kalbėjo G. Beinoriūtė.

„Daug kas nuogaštavo, kad „Balkonas“ bus įdomus tik trisdešimtmečiams, prisimenantiems sovietmetį ir savo vaikystę. Tačiau nieko panašaus – vaikai filmą žiūri ir labai mėgsta“, – pasidžiaugė režisierė.

„Gyveno senelis ir bobutė“ nebuvo skirtas vaikams, tačiau yra patekęs ne į vieną mokymo programą. Jo peržiūros vyko ir Genocido aukų muziejuje. Po peržiūrų vaikų buvo prašoma užpildyti anketas ir išsakyti nuomonę. „Labai įdomu skaityti jų atsakymus. Jie tikrai viską supranta!“ – sakė režisierė. Nors kai kuriems į atmintį labiausiai įsirėžė juokingos detalės, pavyzdžiui, kad bobutė ištekėjo būdama septyniolikos, tačiau mažieji žiūrovai tikrai suprato, kas yra Sibiras, įsitikinusi G. Beinoriūtė. Menininkei teko dalyvauti ir susitikime su tremtinių vaikais. Po peržiūros užvirė diskusija, o kai kurie žiūrovai pažadėjo sukurti filmus ir apie savo šeimas.

Pagal Simoną Žemaitytę

Klausimai mokiniui

1. Kuo vaikystės pasaulis įdomus kūrėjams? Kodėl?
2. Ar vaiko ir suaugusiojo psichologinės problemos yra skirtingos? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Nėra slenksčio, kurį peržengęs nebesei vaikas.** Savo nuomonę pagrįskite.

6 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

KAIP GRŪDINASI GENIJAI, ARBA IŠ PANKŲ Į REŽISIERIUS

Žinomas režisierius Oskaras Koršunovas mėnraščio „370“ korespondentei Jurgitai Kviliūnaitei pasakoja apie tai, kad į teatrą jį atvedė visa virtinė atsitiktinumų bei nuotykių.

Vaikystėje turėjau keistenybių. Man visiškai nereikėjo žaislų: užtekdavo pieštuko, kad įsivaizduočiau norimus daiktus: lėktuvą ar tanką, kuriuo važiuoju. Iš šono tai turėjo atrodyti baisiai: vaikas guli, rankose varto pieštuką ir kažką pats su savimi kalba. Pamenu, net ir atimti bandė tą pieštuką. Vis dėlto artimieji, ypač mama, galbūt ir ne visai sąmoningai tokį mano elgesį toleravo. Keistenybės, kurios gyvenime buvo trūkumai, vėliau kūryboje tapo pranašumais. Taigi, galima drąsiai sakyti, kad aplinka, kurioje auga vaikas, daug ką lemia.

Aš buvau nelabai koks mokinys. Mokykloje labai ginčydavausi su mokytojais, buvau labai ironiškas. Kartais dabar tos ironijos savyje pasigendu. Dabar tokius vaikus vadina hiperaktyviais, o mus vadino tiesiog chuliganais. Aš pakeičiau ne vieną mokyklą. Mokantis 9-oje vidurinėje, neatsimenu, kurioje klasėje – 5-oje ar 6-oje – už blogą elgesį man buvo liepta pasirinkti kokį nors būrelį, kitaip grėsė rimti nemalonumai. Skelbimų lentoje radau kvietimą į dramos būrelį, pamaniau, kad taip lengviausiai išsisiuksiu. Nė neįsivaizdavau, kokie bus viso to padariniai. Visų pirma, ten įvyko susitikimas su nuostabių žmogumi, mano gyvenimo mokytoja Violeta Tapiniene. Tuos laikus pamenu labai gerai, nes patyriau pirmąją kūrybinę sėkmę. Statėme Rojaus Bredberio „Pienių vyną“ ir mokytoja man pasiūlė pagrindinį vaidmenį. Spektaklis išėjo iš tiesų fantastiškas, bent jau man taip atrodo.

Tas mūsų spektaklis pakliuvo į mokyklinių teatrų festivalio finalą, kuris vyko Jaunimo dramos teatre. Rungėsi trys sostinės kolektyvai, o vertinimo komisijoje buvo tokie garsūs teatralai kaip Eimuntas Nekrošius, Dalia Tamulevičiūtė, Remigijus Vilkaitis. Mes laimėjome pirmąją vietą. Dar pamenu nuotrauką iš to festivalio. Joje mūvėjau tėvo iš Vengrijos parvežtais džinsais – koks tai buvo lygis tuo metu!

Tuometę sovietinę santvarką priėmiau natūraliai, galbūt todėl, kad nežinojau tikrosios tiesos apie tą sistemą. Bet kartu ir priešinausi visais įmanomais būdais. Nesimokymu – taip pat. Netikėjau ta ideologija, bet taip pat netikėjau, kad dešimtmečiais trunkanti stagnacija kada nors baigsis. Buvo keista skaityti istorijos knygose apie sukilimus, barikadas. Atrodė, kad Sovietų Sąjungoje laikas buvo sustojęs: tais per prievartą brukamais dalykais niekas nebetikėjo, bet ir kitokio gyvenimo neįsivaizdavo. Tiesa, buvo pasaulis už sienos – uždraustas svajonių pasaulis.

9-ojo dešimtmečio pradžioje jau pankavome, jau buvo galima pastebėti pirmuosius permainų ženklus. Tai buvo labai įdomus laikas. Nuo tų jaunų vaikų ir merginų, kurie kitaip rengėsi, kirposi ir galvojo, galima sakyti, ir prasidėjo tas perversmas, kuris vėliau virto Sąjūdžiu. Pankuoti tais laikais buvo ne tik madinga, bet ir pavojinga: persekiojo milicija ir saugumas, baudė mokytojai, netoleravo tėvai, replikuodavo praeiviai. Mums grasindavo, kad išmes iš mokyklos, kad išsiųs į nepilnamečių koloniją.

Visų pirma, reikia suvokti, kad tai buvo visai kitas pasaulis. Sovietinės sistemos mechanizmai stipriai veikė ir darželiuose, mokyklose. Tos keistos bausmės stovėti kampe ar prieš visą grupę nusimauti kelnes... Bet išgyventos traumos nebūtinai virsta minusais, jos gyvenime gali tapti ir varikliu.

Pagal Jurgitą Kviliūnaite

Klausimai mokiniui

1. Kokią įtaką žmogaus asmenybei daro vaikystės išgyvenimai? Kodėl?
2. Kaip reikėtų auklėti vaikus, kad jie būtų kūrybiški? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Kasdienos keistenybės kūryboje tampa pranašumu. Savo nuomonę pagrįskite.**

7 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

ATLYGIS UŽ DARBĄ – PASITENKINIMAS

Savanoriškos pelno nesiekiančios gyvūnų globos organizacijos nariai dalijasi savo požiūriu į su gyvūnų globa susijusių visuomenės nuomonę ir savo veiklos realybę.

Visuomenėje paplitusi nuomonė, kad savanorystė gyvūnų globos srityje yra laisvalaikio leidimo būdas, minkštaširdžių ir sentimentalių žmonių užsiėmimas.

Iš tiesų – tai sunkus ir atsakingas darbas. Gyvūnus, pabuvojusius pas savanorius, žmonės mato sveikus, gražius ir mielus. Nedaugelis susimąsto, kiek reikia įdėti pastangų, kad gyvūnas toks taptų. Juk pas mus patenka ne išpuoselėti, prie patogaus gyvenimo pratę keturkojai – tokiems mūsų pagalbos nereikia. Gyvūnai, su kuriais susiduriame, dažnai yra ligoti, nusilpę, badavę ar sužaloti. Kad vėl sužibėtų apsilblaususios akys ir sumojuotų uodegos, reikia atsidavimo, išmanymo ir didelių pastangų. Gyvūnas – ne žmogus, jis nepasakys, kur jam skauda, ką jis jaučia, ar kodėl jam negera. Savanoris išmoksta skaityti keturkojų kūno kalbą, perpranta jų psichologiją, išlavina pastabumą, ieško tinkamų pagalbos būdų.

Kad ir kokią gerą širdį turėtum, to nepakanka, kad pasirūpintum įvairių traumų patyrusiu gyvūnu. Tokios veiklos gali imtis tik atsakingi, apie gyvūnus nusimanantys ir stiprių nervų žmonės. Kodėl? Gyvūnų globa nėra susijusi vien su šuniukų vedžiojimu, kačiukų glostymu ir panašiai. Kiekvienas, kuris nori dirbti gyvūnų globos srityje tiesiogiai, turi savęs paklausti, kaip reaguotų, pavyzdžiui, nuo pavadėlio nusitraukus ir pabėgus šuniui? Kaip reaguotų, susidūręs su agresyviu keturkoju? Ar sugebėtų suteikti reikiamą pagalbą įvykus nelaimingam atsitikimui?

Be to, šis darbas reikalauja įsipareigojimo, grįsto savanoriška atsakomybe – atsakomybe už daug silpnesnį. Ėsti ar į lauką norinčiam šuniui nepasakysi, kad tave paliko vaikinai ar mergina, todėl tu neturi nei jėgų, nei noro ką nors daryti. Visiškai nuo tavęs priklausomam gyvūnui nepasiteisinsi, kad neturi nuotaikos ar laiko. Ši atsakomybė kyla iš savo pareigos prieš silpnesnį suvokimo.

Savanorių veikla yra daug platesnė nei rasti namus Sargiui arba Pūkei. Savanorių organizacijos plečia socialinę veiklą, kurios tikslas – keisti mūsų visuomenę, išmokyti ją atsakomybės, visai stengtis tobulinti įstatymus, kad benamių gyvūnų problema išnyktų. Savanoriai juokauja: mes siekiame, kad mūsų nebereikėtų. Vykdomė švietimo programas vaikams tam, kad jie nuo mažens suvoktų, jog keturkojis yra gyvas, jo negalima skriausti, juo reikia pasirūpinti, kad būtų stipresniam visų pirma reiškia atsakomybę padėti silpnesniam. Stengiamės įtraukti jaunimą į savo veiklą, kad jis taptų socialiai atsakingas ir suprastų, kad visas problemas turime spręsti drauge, nes tai mūsų visuomenė, mūsų šalis ir mūsų bendros bėdos.

Atlygis už tokius darbus – didžiulis dvasinis pasitenkinimas. Pagalba tam, kuriam jos labai reikia, ir dėkingumo kupinos keturkojų akys – tai puiki psichoterapija ir didelis džiaugsmas. Kai matai, kad dėl tavo įdedamo darbo gyvūnas pradeda stotis ant kojų, iš naujo pasitikėti žmogumi, iš naujo glaustis prie jo, vėl vizginti uodegą – jausmas sunkiai nusakomas, ir jo nesupras tas, kuris niekada nepadėjo visiškai nuo jo priklausomai būtybei.

Pagal spaudą

Klausimai mokiniui

1. Kas žmogų turėtų išmokyti atsakingai elgtis su gamta? Kodėl?
2. Kuo kiekvienas žmogus privalėtų prisidėti saugojant gamtą? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Gyvūnams žmonių pagalba tik kenkia.** Savo nuomonę pagrįskite.

8 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

GALIMYBĖ PADĖTI KITIEMS IR ATRASTI SAVE

Vis daugiau žmonių išdrįsta kasdieninę rutiną iškeisti į ką nors naujo ir neįprasto. Lietuvoje vis populiaresnė tampa neatlygintina savanorystė. Savanoriauti nėra lengva, tačiau beprotiškai malonu, teigia savanorystės duonos paragavę žmonės.

27-erių Eglė Staškutė jau pusę metų savanoriauja pagal „Humana: people to people“ savanorystės programą. Ši programa skirta padėti žmonėms, gyvenantiems besivystančioje ekonomikos šalyse Afrikoje. Programa iš viso trunka dvejus metus: vieni iš jų praleidžiami Danijoje, kiti – Afrikoje.

Savanorystės programa turi nustatytą įstojimo mokestį, todėl kiekvienas, norintis savanoriauti, turi susimokėti 4000 Danijos kronų (550 eurų). Savanoriai apgyvendinami mokyklose, kuriose dirba. Kiekvieną mėnesį jiems mokama po 800 Danijos kronų (370 Lt). Tiek užtenka būtiniausioms reikmėms patenkinti.

Eglė Staškutė, baigusi socialinio darbo magistro studijas Vytauto Didžiojo universitete, dvejus metus dirbo socialine darbuotoja neįgalųjų dienos centre. „Darbas buvo tikrai neblogas, tačiau atrodė, kad gyvenimas tiesiog sustojo vietoje“, – kalbėjo Eglė. Todėl ji, vos sužinojusi apie savanorystės programą, suprato, ką privalo daryti toliau.

Šiuo metu mergina jau pusę metų savanoriauja Danijoje. Čia ji lanko studijas apie Danijos kultūrą, šiandieninę situaciją pasaulyje. Mergina, kaip ir kiti savanoriai, aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje – organizuoja renginius, išvykas. Eglė šiuo metu daugiausia dirba su paaugliais. Sako, jog kartais būna labai sunku kuo nors sudominti paauglį, kuriam visos siūlomos veiklos atrodo neįdomios, reikia rasti tą magišką būdą, kaip susidraugauti. Tačiau ilgainiui visko išmokstama – su viena mergina Eglė net lanko bokso treniruotes. Jai kartais tenka padirbėti ir padėjęja mokykloje, todėl veiklos tikrai netrūksta. „Gyvenimo tempas – labai intensyvus. Kartais ima atrodyti, kad darbų tikrai per daug, – kalba mergina, – tačiau po to išmoksti viską planuoti.“ Antrą pusmetį savanorė pradės gilintis į Afrikos kultūrą, vietinių žmonių gyvenimo būdą ir tradicijas. Bus organizuojamos dirbtuvės, kuriose ji mokysis valyti vandenį, gaminti muilą, sūrį, žvakes – dalykų, kurie pravers Afrikoje.

Eglė labai laukia antrųjų metų, kai išvyks savanoriauti į Afriką. Apie šį žemyną mergina svajojo jau ne vienerius metus: „Mane ten traukia, nes tai materializmo nepalietas kraštas. Ten žmonėms reikalinga pagalba ir aš ją galėčiau suteikti pasinaudodama savo žiniomis ir įgūdžiais“, – kalbėjo Eglė. Todėl dar neišvykusi mergina jau planuoja pasilikti savanoriauti ilgiau nei metus. Savanoriaudama vienoje iš Afrikos šalių mergina turės pasirinkti konkrečią pagalbos sritį. Mergina rinktis galės iš daugybės projektų: pagalba vaikams, mokyklos, mokytojų rengimas, profesinis rengimas, kova su AIDS ir kt. Labiausiai mergina norėtų dirbti su vaikais, mokyti juos, padėti jiems pažinti pasaulį.

Savanoriavimas tikrai nėra panašus į dvejų metų atostogas, iš kurių vienerius praleidi saulėtoje Afrikos šalyje. Tenka susidurti su daugybe problemų, sunkumų. Būdamas savanoris esi įvykių sūkurėje ir negali tiesiog pro pirštus į tai žiūrėti – turi padėti. Tačiau mergina teigia, jog viskas, kuo ji dabar gyvena, yra didžiulė ir neįkainojama patirtis.

Pagal spaudą

Klausimai mokiniui

1. *Ko iš žmogaus reikalauja pasiryžimas ištrūkti iš kasdienybės rutinos? Kodėl?*
2. *Kokia veikla padeda pajusti gyvenimo pilnatvę? Kodėl?*
3. *Patvirtinkite arba paneikite teiginį: Visada yra žmonių, kuriems galime padėti. Savo nuomonę pagrįskite.*

9 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

NEBŪNA DVIEJŲ VIENODŲ PAMOKŲ

Donatas Puslys – vienas iš projekto „Renkuosi mokyti“ dalyvių, baigęs magistro studijas, pasirinko būti mokytoju. Apie pasirinkimą ir požiūrį į mokytojo darbą Donatas pasakoja interneto dienraščio „Bernardinai.lt“ žurnalistei Kristinai Urbaitytei.

Austrų rašytojas Stefanas Cveigas vienoje savo knygų rašė, jog mokykloje laimingiausia buvo ta diena, kai jis paskutinį kartą paskui save uždarė mokyklos duris. Aš taip pat niekada nemaniau, kad ten smagu. Mokykloje man nepatiko mokytojo ir mokinio santykiai: mokytojas aukštai piramidės viršuje, o mokinys – apačioje. Aišku, negaliu tvirtinti, kad taip buvo su visais mokytojais. Tikriausiai ta patirtis ir paskatino mane grįžti, nes pats turiu visai kitokią viziją, kaip reiktų bendrauti mokykloje.

Reikia gerbti vaiką kaip žmogų, kuris žino už mokytoją mažiau, kitaip elgiasi, todėl mokytojas turi vaiką lydėti, o ne tapti prievaizdu. Apskritai bendravimas mokykloje turi remtis trikampio principu – mokytojas, mokinys, tėvai. Dažnai nutinka, kad vienas kampas apskritai išmetamas, lieka tik mokytojas ir tėvai. Manoma, jog mokinys nesąmoningas, tad informacija apie jį iškart patenka tėvams: mokinys jiems ir skundžiamas, ir giriamas. Mano siekis – gražinti mokinį į tą bendravimo trikampį.

Paskatinti mokinius kuo anksčiau susidomėti pasauliu, suprasti, kaip tas pasaulis sukasi, kokie procesai jame vyksta, atrasti ryšius tarp praeities ir dabarties ir atsakyti į klausimą, kodėl gyvename taip, o ne kitaip – tai yra pagrindinis mano tikslas. Dabartiniai vaikai, „kompiuteriniai“ žmonės, gauna informacijos perteklių, jiems daug sunkiau atsirinkti, kas patikima, kuo tikėti, o kuo ne. Aš įsivaizduoju, kad mokytojas eina greta vaiko, bandančio savarankiškai rasti atsakymus, ir pataria, kaip nepakliūti į akligatvį ar kaip rasti tiesesnę kelią.

Mano dėstomas dalykas – istorija – labai dažnai tampa tik faktų, kuriuos reikia iškalbi, rinkimu. Tokia istorija nėra gyva, tad nuolat ieškau, kaip pilkiems faktams suteikti gyvybės. Pagrindiniai klausimai istorijos pamokose – kas, kur ir kada, ką ir kaip padarė. Tad vaikams sakau, kad kiekvienas mūsų yra detektyvas, kuris žino keletą bendrų faktų, kuriuos bando dėlioti, susieja ir atranda bendrą vaizdą. Šie įgūdžiai svarbesni už visas datas, kurias galima pasitikslinti vos per kelias sekundes. Norėčiau, kad mokiniai išaugtų ne kalikai, o sąmoningi žmonės, suprantantys, kad reikia nuolat atnaujinti žinias.

Mokytojas entuziazmu mokytis gali užkrėsti mokinius tik tuomet, kai pats tiki tuo, ko moko. Pamatę, kad tau pačiam akys žiba skaitant ir kalbant, mokiniai ims domėtis, kas gi čia tą mokytoją taip patraukė. Projekto „Renkuosi mokyti“ mokymuose gauni nemažą teorinių žinių, tačiau kai atsistoji prieš klasę ir pradedi vesti pamoką, teorija kažkur pranyksta, prasideda improvizacija. Tada ir gimsta įdomumas – niekada nebūna dviejų vienodų pamokų.

Lietuvai labai reikia išsilavinusių, plataus akiračio, kultūringų žmonių. Mokykla prie to galėtų puikiai prisidėti, jei bent kiek kistų požiūris į mokymąsi. Deja, šiandien kartais žinių trokštama ne dėl paties žinojimo, o tik dėl to, kad geras pažymys atveria kelią į universitetą, o po to galbūt suteikia gerų galimybių darbo rinkoje.

Pagal spaudą

Klausimai mokiniui

1. Kurių savybių reikia žmogui, norinčiam dirbti mokytoju? Kodėl?
2. Kas galėtų paskatinti jauną žmogų rinktis darbą mokykloje? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Mokytojas privalo padėti jaunam žmogui išmokyti mąstyti. Savo nuomonę pagrįskite.**

10 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamus klausimus ir autoriaus požiūrį į juos.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

ATRASTI SAVO VIETĄ PO SAULE

Europos vyrų krepšinio čempionato metu sustiprėjo dėmesys visiems krepšininkams. Ypač daug jo susilaukė jauniausias Lietuvos nacionalinės rinktinės žaidėjas Jonas Valančiūnas. „Lietuvos ryto“ korespondentė Danutė Jonušienė kalbėjosi su Jono tėvu, kuris jaunystėje buvo irkluotojas.

Devyniolikmetis Jonas – kaip iš akies trauktas tėvas. Ne tik vardą, bet ir ilgas rankas, tvirtus pečius Jonas paveldėjo iš irkluočio, sporto meistro, tuometės Sovietų Sąjungos rinktinės nario, kuris vėliau Lietuvos rinktinėje irklavo aštuonvietę ir keturvietę valtį be vairininko.

„Jei Jonas dabar turėtų bent pusę mano sveikatos, kiek aš jos turėjau jaunystėje, būtų neblogai“, – jaudindamasis, kad sūnus nepervargtų čempionate ir sugebėtų parodyti, ko iš tikrųjų vertas, kalbėjo netoli Utenos, Jaurelio kaime, gyvenantis Jono Valančiūno tėvas.

Į Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės rungtynes Jono tėvas vyksta tik tada, kai bilietą jam parūpina sūnus. Kitas čempionato rungtynes jis susikaupęs stebi prie televizoriaus. Dar nebuvo taip, kad tektų rausti iš gėdos dėl sūnaus žaidimo. Vyras žino – jei krepšininkas pradžioje nepataiko kelių metimų, gero nelauk, nes iš jaudulio ima drebėti rankos. Tačiau dar nė karto jis nepastebėjo, kad jo sūnui metant kamuolį rankos virpėtų.

Susirgus Marijonui Petravičiui, rinktinės trenerių akys nukrypo į J. Valančiūną, kuris žadėjo kautis iš visų jėgų. Pasirengimo etape išpūdingai rungtyniavęs devyniolikmetis nedaug žaidė tik čempionato pradžioje, o dramatiškose rungtynėse su ispanais jis pelnė 13 taškų.

Rašydamas trumpąsias žinutes sūnui tėvas nė žodžiu neužsimena apie krepšinį. Tėvas nenori apie tai kalbėti, kad Jonas neimtų dėl ko nors krintis. Prieš keletą dienų tėvas pranešė Jonui, kad avis atsivedė du ėriukus: vieną baltą, o kitą – juodą. „Sveikinu“, – žaibiškai surinkęs vieną žodį Jonas pasiuntė žinutę savo tėvui. Perskaitęs ją buvęs irkluočio nusišypsojo. „Reikės tuos linkėjimus perduoti aviai, bet ar ji supras, kad tai nuo Jono?“ – šyptelėjo vyras.

Jonas dažnai teiraujasi, kaip tėvui sekasi statybos. Šiuo metu Utenoje jis baigia įrengti pavėsinę kartu su pirtimi ir terasa. „Turės Jonas kur atsipūsti“, – trindamas nuo sunkaus darbo sudiržusias rankas kalbėjo Jono tėvas. Iš Rokiškio rajono kilusiam aukštaičiui nėra tokių darbų, kurių jis nesugebėtų atlikti.

Lietuvos kūno kultūros institutą baigusiam treneriui prireikė ne vieno diplomo, kad atrastų savo vietą po saule. Po studijų institute jis sumanė tapti veterinaru, todėl įstojo į Žemės ūkio technikumą, kur įgijo veterinaro diplomą. „Vieni pradeda nuo technikumų ir baigia mokslus aukštojoje mokykloje, o aš viską dariau atvirkščiai“, – prisipažino vyras.

Netoli namo pievoje įrengęs krepšinio lentą Jono tėvas dažnokai miklina rankų taiklumą, kartais ir su Jonu susilažina, kuris geriau mes baudas. Būna, kad tėvas laimi.

Pagal spaudą

Klausimai mokiniui

1. Kuo jaunam žmogui svarbus tėvų palaikymas? Kodėl?
2. Ką turėtų daryti vaikai, kad tėvams dėl jų nebūtų gėda? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Kiekvienam būtina rasti savo vietą gyvenime. Savo nuomonę pagrįskite.**